THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
THE HEBREW JOURNAL
Published by
JOURNAL PUBLICATIONS OF TORONTO, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST - Telephones: TRINITY 6830-6831
NATHAN FRIEDLAND, President.
Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents.
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913.

ווי אזוי וועט די פּראווינציעלע רעגיערונג האנדלען ?

"ווען דערווייסט מען זיך וועגען א גנבה, ווען גנבים קריגען זיך", זאגט א פּאלקס פערטעל. און דאס איז אנגעמאסטען וועגען קו קלוקס קלען אין אנטאריא.

די דאזיגע גאט־סטראפטשעס, ראסען־האס פארשפּרייטער און מיאוסע אנטיסעמיטען, וועלכע מאכען א פרום פנים און דערצעהלען דער וועלט, אז זייער גאנצע ארבייט איז לשמה, דאס הייסט, "קענעדע פאר קענעדיענס", זענען דאס, וואס מיר האבען אלע מאל געדענקט וועגען זיי, און וואס מיר האבען אלע מאל געוואוסט וועגען זיי.

די קלעניקעס אין די פאראייניגטע שטאטען האט מען שוין לאנג דעמאסקירט, און דאס איז אויך געווען א דאנק דעם, וואס זיי האבען זיך אנגעהויבען רייסען צווישען זיך.

דארטען, אין די שטאטען, וואו די באפעלקערונג איז גרעסער און דער מאטעריאל איז א בעסערער צו געפינען נאאיזיג מענשען, וועלכע איינצוריידען, האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער אימפּעריאלער קליגעל (ווי דער הויפּט פון זייער ארגאניזאציע האט זיך גערופען) און די אנדערע קליגעלס, דאס הייסט, זיינע משרתים, האבען געלעבט ווי מולטי מיליאנערען אין׳ן רעלעוונג פון די נארישע פאטריאטען, וועלכע האבען געטראגען זייערע דאלארס צום קלען.

ביי אונז אין אנטאריא געפינען זיך א היבש ביסעל פאטריאטען, און נאאיזיג מענשען, אבער די צאל איז א סך א קלענערע. דאריבער ווערט דער קלען ניט געפירט אויף אזא גרויסען פארנעם ווי אין די שטאטען.

ווען די מעשה אויסזאל, וואו דער קלען האט זיך פארנומען צו זיין דער מאראל אפהיטער און עס האט זיך אויסגעלאזען מיט א פיאסקא, און דער טשיעף דזשאסטיס פון אנטאריא האט געשטעמפּעלט דעם קלען אלס שלאנג, וועלכער דארף פארניכטעט ווערען, ווייל עס איז א געפאר פאר דער געזעלשאפט.

נעכטען זענען די קלעניקעס געקומען אין געריכט מיט א קלאגע אויף זייער פינאנציעלען סעקרעטאר פון גנבה.

די קלאגע איז אריינגעבראכט געווארען אין א האמילטאנער געריכט. עס איז ניט ווייניגער די קלאגע, ווייל נאכדעם ווי דער ריכטער האט אויסגערעדט די קלאגע, האט ער דעם אנגעקלאגטען באפריים. ווייטיג איז דאס דער פאקט, וועלכער איז אין געריכט ארויסגעבראכט געווארען, אז דער קלען האט געהאט געהיימניסען, וועלכע דעם עולם זענען זיי ניט באקאנט געווען.

מיר געדענקען נאך די צייט ווען די פירער פון קלען האבען פייערליך פארזיכערט די אויטאריטעטען פון דער פּראווינץ, אז די קלען ארגאניזאציע איז א געזעצליכע קערפּערשאפט און אלעס וואס זי טוט איז אפען פאר׳ן גאנצען עולם.

די מיטגלידער פון קלען, וועלכע האבען אנגעקלאגט זייער פינאנציעלען סעקרעטאר, האבען דערצעהלט, אז אין דער ארגאניזאציע עקזיסטירען געהיימע פּראצעדורעס, וועלכע זענען ניט באקאנט צו אלע מיטגלידער, און אז מיט די געהיימניסען פארנעמען זיך בלויז די העכערע בעאמטע. אין וואס איז וועגען די מיטגלידער, די וועלכע צאלען די גרויסע סומען?

אויף דעם האבען די בעאמטע ניט געקענט ענטפערען. זיי האבען קיין דערקלערונג ניט געקענט געבען. זיי האבען בלויז געזאגט, אז דאס זענען די רעגולאציעס פון דער ארגאניזאציע.

די בעאמטע פון קלען האבען עפענטליך אין געריכט דערקלערט, אז זייער ארגאניזאציע איז א געהיימע. פארנעמהמט זיך מיט געהיימנישען, און אלס אזעלכע טאר זי ניט עקזיסטירען, לויט די געזעצען פון אנטאריא.

וועט די פּראווינציעלע רעגיערונג דעם קלען יעצט פארבאטען?

אויך ניט רעגיסטרירטע ארבייטסלאזע דארפען פארזארגט ווערען

אין טאראנטא האבען זיך ביז יעצט רעגיסטרירט איבער 27 טויזענט ארבייטסלאזע, פון א באפעלקערונג וועלכע איז נאהענט צו 800 טויזענט. לויט עס ווערט געשאצט, איז דאס נאר ניט קיין גרויסע צאל. און עס איז נישט קיין אורזאך פארוואס די מוניציפּאליטעט, צוזאמען מיט דער פּראווינציעלער רעגיערונג און מיט דער הילף פון דער פעדעראלער רעגיערונג, אז די דאזיגע ארבייטסלאזע זאלען ניט־פארזארגט ווערען.

עס איז אמת, אז די רעגיסטרירטע צאל איז ניט די פולע צאל ארבייטסלאזע, וועלכע געפינען זיך אין טאראנטא. די רעגיסטרירטע זענען בלויז די בירגער און אזעלכע, וועלכע זענען טאראטאר איינוואוינער. ווי־פיעל ארבייטסלאזע ניט־בירגער און ניט־טאראנטער איינוואוינער געפינען זיך אין אנזער שטאדט, וועט מען פיליכט קיינמאל ניט וויסען, ווייל די ניט־בירגער האבען זיך מורא צו רעגיסטרירען. מען זאל זיי פאר דעם "פארברעכען" פון זיין ארבייטסלאז, ניט דעפּארטירען פון לאנד. און די ארבייטסלאזע, וועלכע זענען לעצטענס אנגעקומען אין טאראנטא רעגיסטרירען זיך ניט אויס מורא מען זאל זיי פון שטאדט ניט ארויסשיקען אדער ארעסטירען זיי אלס וואנאבינדען.

וואס זשע זאל מען מיט די דאזיגע ארבייטסלאזע?

טאראנטא האט אסיגנירט א סומע פון איבער פינף מיליאן דאלאר אויף פארשיידענע ארבייטען, וועלכע ווערען אונטערנומען ווערען דעם ווינטער אין טאראנטא. די פּראווינציעלע רעגיערונג האט אנגעהויבען ארבייטען אויף די הייזער־זייטס אין קאנאדע האר־וועי. פון די דאזיגע אלע קוועלען דארפען די ארבייטסלאזע זיכער באקומען א באדייטענדע הילף. איז עס אבער גענוג?

27 טויזענט ארבייטסלאזע, מיינט, אויב ניט די פולע צאל, לכל הפחות 15 טויזענט פאמיליען־לייט, וואס עס מיינט נאך 50 טויזענט נפשות. קיין ארבייט פאר אלעמען קען די רעגיערונג זיכער ניט פארזארגען, אפילו ניט מיט דער הילף פון דער פּראווינץ און דער פעדעראלער רעגיערונג. עס בלייבט איבער פאר דער שטאדט צו אנגעמען נאך מיטלען מיט וואס צו העלפען די ארבייטסלאזע.

ווען די שטאדט וועט אנהויבען צו טראכטען וועגען אנגעמען מיטלען, וועט זי זיך שוין אויך מוזען פארטראכטען וועגען דער לאגע פון די ארבייטסלאזע ניט־ביי־גער און וועגען די ארבייטסלאזע, וועלכע וואוינען ניט אין טאראנטא.

די שטאדט מוז שוין יעצט מאכען פארארייטונגען צו עפענען פאלקס קיכען און פאלקס הייזער פאר די ארבייטסלאזע. דער ווינטער וועט באלד אנקומען און מען טאר עס ניט פארלאזען.

אנשטאט צו טראכטען ווי אזוי עפעקטיווער צו פארפאלגען די קאמוניסטען, בעסער זיך פארנעמען, ווי אזוי עפעקטיווער צו העלפען די ארבייטסלאזע אין שטאדט.

ליעבע

פון יצחקי

סאול גינזבערג.

איהר האט אמאל געהערט דעם דאזיגען נאמען? איך אויך ניט. אבער עס לעבט אזא פארשון אויף אונזער זינדיגע וועלטעל אין האס איצט שוין בדעה צו לעבען אויף ווייטער אויך.

ווען סאול גינזבערג וואלט ניט געבוירען און דערצויגען געווארען אין דער טראיס מיישיגען, וואלט איך געשווארען ביי בארד און פאות אז ער שטאמט פון כעלם, אבער אזוי ווי איך וויס, אז ער איז דארט קיינמאל ניט געווען, מוז איך זיך באנוגענען מיט׳ן געדאנק, אז ער שטאמט אפשר פון די אמאליגע כעלמער.

איצט לינט סאול גינזבערג אין א רעטראיטער שטאדטישען שפּיטאל, מיט א פארשרפ׳עטען מאגען פון גיפט וואס ער האט איינגענומען, אום —

ניין! ניט כדי צו מאכען א סוף צו זיין יונג, 25 יאהריגען לעבען, נאר כדי צו אויספּרובירען זיין יונג, חנ׳עוויג ווייבעל, אויב זי׳ל ליעבט איהם אויף אן אמת׳ן...

פּונקט ווי אלע אידען האט סאול אויך א שווינגער, און די דאזיגע גיפט האט ער איינגענומען דוקא ביי דער שווינגער אין "בעד רום".

פארוואס ער האט אויסגעקליבען צו שטארבען דוקא ביי דער שווינגער אויפ׳ן בעט וויס איך ניט. איך וויס בלויז, אז ווען ער האט די אויגען געפענט און האט דערזעהן אז זיין ווייבעל פארזעט ארום איהם ארום האט ער א זיסען שמייכעל געמאן, און האט דערקלערט — אז איצט לוינט זיך איהם צו לעבען — נאכדעם ווי ער האט זיך איבערצייגט איהר ליעבע צו איהם . . .

ער איז אבער א לעקיש, ווארום אויב דאס איז דער נאנצער יסוד פון זיין לעבען, דאן לוינט זיך איהם זיכער ניט צו לעבען... אז ער האט זיך פארבראכט דעם נאנצען קערפּער, דאס ווייסען מיר שוין, אבער אז ער האט דורך דעם זיך איבערצייגט אין זיין ווייבעלס אמת׳ער ליעבע צו איהם — דאס ווייסט קיינער ניט, אויסער זיין ווייבעל גופא.

און איצט איז די פראגע — לוינט זיך איהם יא, אדער לוינט זיך איהם ניט צו לעבען? דער ענטפער מוז ווידער אמאל זיין דער זעלבער: "אויב די אויפריכטיגע ליעבע פון זיין ווייבעל איז דער איינציגער באזיס פון זיין לעבען, דאן לוינט זיך איהם ניט צו לעבען, און צו פלאגען זיך אויף אונזער וועלט".

* * *

און איצט שטעהט פאר אונז די האר־קע קשיא: — וואס מיינט אזוינס בכלל "אמת׳ע ליעבע?" און צו איז גאר פאראן אזא זאך ווי אמת׳ע ליעבע?

און וויבאלד די אמת׳ע ליעבע ווערט אוועקגעשטעלט אונטער א פראגע־צייכען, מוז זיך דאך במילא שטעלען די פראגע: צו קאן מען זיך גאר איבערצייגען אז א צווייטער מענש, אויסער אויפריכטיגער, עהרליכער ליעבע?

איך ווייס אז דאס זענען אפּיקורסישע פראגען, אויף וועלכע פארליבטע יונגע לייטליך — אועזבערג — וועלען מיך גרייט זיין צו אריינזאר־פען אין חרם. די דאזיגע יונגעלייטלאך האבען דאך שוין דעם ענטפער געפונען אויף אזעלכע פראגען ווי איך האב איבערגעשטעלט, ווארום אויב ניט וואלטען זיי דאך ניט גענומען קיין גיפט.

פאר אונז אבער, עלטערע, פּראקטישע מענשען, שטעהט נאך דער ענין פּונקט אזוי אדם־נאקעט, אזוי ווי אין דער צייט ווען חוה האט געפיהרט א ליעבע מיט דער שלאנג געפינענדיג זיך אין דעם מאנ׳ס גן־עדן.

* * *

אמת׳ע ליעבע.

ווי אומשלדיג די דאזיגע צוויי ווערטער קלינגען, און דאך ליגט הינטער זיי פארבארגען א לאנגע געשיכטע פון גיפט־דאזעס און אלערליי אנדערע פּייניגונגען וואס אט די דאזיגע "גינזבערגס" האבען אויף זיך גענומען, איבער די דאזיגע צוויי אומשולדיגע ווערטער.

ווען סאול גינזבערג וועט אמאל גענוגט ווערען, וואלט איך איהם נעראטען, ער זאל זיך דורכגעהן צו מרס. ראוו ווערעס, וועלכע וואוינט אויך אין דעם טראיס, און אויסגעפינען פון זיין ליעבע, דאס באדייט פון אמת׳ער ליעבע. זי ווערט איצט געהאלטען פון דער פּאליציי אויפ׳ן פארדאכט אז זי האט דערמארדעט צעהן מענער, אום צו אָפּנעהמען פאר זיי פעטע אינשורענס פּאליסיס.

אפשר וועט ער עפּעס פון איהר לערנען, — אין מעגליך אז ער וועט פון איהר גארניט לערנען... מען קאן גארניט וויסען. מען זאגט דאך אז ידע מינוט ווערט געבוירען א נאר אויף דער וועלט. איז ער אפשר פון דער דאזיגער קאטעגאריע..

ווער וויסט?...

דער גרויסער בערלינער "וואך זאל", וועלכער נעהמט אריין א פאר טויזענט מענשען, איז איבערפולט ביז גאר. מען שטעהט ממש קאפּ אויף קאפּ, און דרויסען פיבערט די רייזיג פיער און א האלב מיליאניגע שטאדט אין לייד־ענשאפטליכען פּאליטישען קאמף. אין זאל אבער זעהט דאס אויס, ווי אויף עפּעס א מין פארווארפענער אינזעל, וואס ליגט ערגעץ ווייט, ווייט פון לעבעדיגען ארום. דא איז מען אין גאנץ אנדערע וועלטען. די צוויי טויזענט מענשען, וואס האבען זיך אהער אין אט דעם הייסען זומער־אוועגט פארקליבען, זענען געקומען הערען נישט קיין פּאליטישע דרשות, נאר א גרום פון דער נאדר־פּאל געגענט..., וואס עס האט זיי געבראכט דער ברייט־ביינערדיגער פּראפעסאר רודאלף סאמאילאוויטש — הוגא עקגערם פארטנער אין זיין צעפּעלין עקספּעדיציע אין די פּאלאר־געגענדען. דער פארשטעהענדער פּלעביסציט איז אודאי אקטועלער. אבער אט די טויזענט קעפּיגע מאסען אין זאל, צווישען וועלכע עס זענען פארהאן פיעלע אנגעזעהענע געלעהרטע, פיעל אוניווערזיטעט פּראפעסאָרען און סתם זעהר א סך אינטעליגענץ, ווייסט גוט, אז לא עד הלחם לבדו יחיה אדם, אז יענעס, דאס ארומיגע, איז פארכיבערגעהענד, צייטווייליג. דאס אבער האנדעלט עס זיך אין עטוואס ערהאבענעס און אין אייביגעס, ווייל אייביג איז דער נאר אין משך פון קארגע דריי־פיער מעת לעת דורכגעפלויגען אין ער דערצעהלט.

א ברייט־ביינערדיגער פארשוין מיט א גלאט ראזירטען קאפּ, מיט א פאר גרויסע עכט איקראינישע וואנסען, מאכט סאמאילאוויטש א זעהר טשיקאווען איינדרוק, ער, וואס האט א שם פון איינעם פון די גרעסטע געלעהרטע אין דער וועלט, אויף דעם געביט פון פּאלאר־פארשונג, זעהט לחלוטין נישט אויס, ווי א טרוקענער אקאדעמיקער. און אין תוך איז ער עס אויך גאר נישט. אין אט דעם טשיקאוועז איד האבען זיך צוזאמען פאר איינינס התמדה און העלדישקייט. ווייל אט די נאדר־פּאל פארשונג איז נישט בלויז א ריין וויסענשאפטליכער ענין. זעהר פיעל מוט, אידעאליזם און עפעניקייט צו מסירת־נפש מוזען באזיצען די, וואס לאזען זיך אין די קאלטע איז־ציגע געגענדען אפט אויף חדשים און יאהרען נאר מיט דעם איינעם צוועק: צו רייגען דער וויסענשאפט.

און רודאלף סאמאילאוויטש איז איינער פון אט די יחידי סגולה, וואס זענען טועף אריינגעדרונגען אין אט די וויסענשאפטליכע רעגיאנען פון שניי און אייז און וואס פיהלען זיך דארט ווי אין דער היים און אפשר נאך בעסער.

— ווער עס איז כאטש איינמאל געווען אין דעם ארקטישן פּאלאר־געביעט — זאגט סאמאילאוויטש — דעם וועט דאס אהין אייביג ציהען און יאהרען...

און סאמאילאוויטש איז אויף דעם נאדר זאל געביעט שוין אן אמת׳ער בן־בית. ער, וואס וועלט שוין באלד א בן־חמישים, שלעפט זיך, שוין דא אדום גאנצע פינף און צוואנציג יאהר, אינ׳ם יאהר 1906 האט די צארישע רעגיערונג איהם פארשיקט קיין ארכאנגעלסק און דארט האט סאמאילאוויטש אנגעהויבען זיינע ערשטע געלעגענהייטן שטודיען. שוין אינ׳ם יאהר 1912 לאזט ער זיך צום ערשטען מאל מיט א קליינעם זענגעל־שיפעל פון קוים פופציג טאן צום שפּיצבערגען. דארט אנטדעקט ער אן אונערשעפּליכען קוואל פון קויהלען און גרינדעט דארט די באריהמטע געפאזיטיש אבסערוואטאריע.

זייט דעם איז סאמאילאוויטש יעדעס האלבע יאהר רגל צו דער נאדר געגענען. צוזאמען מיט׳ן פארשטאנדענע קראסין, דעם לאנג־יאהריגען סאוויעטישען געזאנדטען אין לאנדאן — גרינדעט ער א קאמיסיע צו פארשען דאס צפון־געביט. שפּעטער ווערט דערפון דער אל־סאוויעטי־שער ארקטישער אינסטיטוט, בראש פון וועלכען ער שטעהט עד היום, אין שליחות פון דעם אינסטיטוט פיהרט סאמאיל־אוויטש אן מיט פארשיעדענע עקספּעדי־ציעס אין די נאדר פאל געגענדען און מיט דריי יאהר צוריק לאזט ער זיך ראטעווען דעם איטאליענער נאביל־ע מיט זיין חברותא, וועלכע זענען שטעקען געבליבען אין אייז און זענען טיילווייז דורך דעם "קראסין" אייז־בראכער געראטעוועט געווארען. אט די געשיכטע וואס האט דאס מאלסט אויפגערודערט די גאנצע וועלט, איז נאך ביי אלעמען פריש אין זכרון.

און איצט די לעצטע נאדר־פּאל עקספּעדיציע מיט׳ן גראף צעפּעלין, וואס האט באמת באוויזען וואונדער און אין דער גרויסער בערלינער "וואך זאל", וועלכער נעהמט אריין א פאר טויזענט מענשען, איז איבערפולט ביז גאר. מען שטעהט ממש קאפּ אויף קאפּ, און דרויסען פיבערט די רייזיג פיער און א האלב מיליאניגע שטאדט אין לייד־ענשאפטליכען פּאליטישען קאמף. אין זאל אבער זעהט דאס אויס, ווי אויף עפּעס א מין פארווארפענער אינזעל, וואס ליגט ערגעץ ווייט, ווייט פון לעבעדיגען ארום. דא איז מען אין גאנץ אנדערע וועלטען. די צוויי טויזענט מענשען, וואס האבען זיך אהער אין אט דעם הייסען זומער־אוועגט פארקליבען, זענען געקומען הערען נישט קיין פּאליטישע דרשות, נאר א גרום פון דער נאדר־פּאל געגענט..., וואס עס האט זיי געבראכט דער ברייט־ביינערדיגער פּראפעסאר רודאלף סאמאילאוויטש — הוגא עקגערם פארטנער אין זיין צעפּעלין עקספּעדיציע אין די פּאלאר־געגענדען. דער פארשטעהענדער פּלעביסציט איז אודאי אקטועלער. אבער אט די טויזענט קעפּיגע מאסען אין זאל, צווישען וועלכע עס זענען פארהאן פיעלע אנגעזעהענע געלעהרטע, פיעל אוניווערזיטעט פּראפעסאָרען און סתם זעהר א סך אינטעליגענץ, ווייסט גוט, אז לא עד הלחם לבדו יחיה אדם, אז יענעס, דאס ארומיגע, איז פארכיבערגעהענד, צייטווייליג. דאס אבער האנדעלט עס זיך אין עטוואס ערהאבענעס און אין אייביגעס, ווייל אייביג איז דער נאר אין משך פון קארגע דריי־פיער מעת לעת דורכגעפלויגען אין ער דערצעהלט.

א ברייט־ביינערדיגער פארשוין מיט א גלאט ראזירטען קאפּ, מיט א פאר גרויסע עכט איקראינישע וואנסען, מאכט סאמאילאוויטש א זעהר טשיקאוועז איינדרוק, ער, וואס האט א שם פון איינעם פון די גרעסטע געלעהרטע אין דער וועלט, אויף דעם געביט פון פּאלאר־פארשונג, זעהט לחלוטין נישט אויס, ווי א טרוקענער אקאדעמיקער. און אין תוך איז ער עס אויך גאר נישט. אין אט דעם טשיקאוועז איד האבען זיך צוזאמען פאר איינינס התמדה און העלדישקייט. ווייל אט די נאדר־פּאל פארשונג איז נישט בלויז א ריין וויסענשאפטליכער ענין. זעהר פיעל מוט, אידעאליזם און עפעניקייט צו מסירת־נפש מוזען באזיצען די, וואס לאזען זיך אין די קאלטע איז־ציגע געגענדען אפט אויף חדשים און יאהרען נאר מיט דעם איינעם צוועק: צו רייגען דער וויסענשאפט.

און רודאלף סאמאילאוויטש איז איינער פון אט די יחידי סגולה, וואס זענען טועף אריינגעדרונגען אין אט די וויסענשאפטליכע רעגיאנען פון שניי און אייז און וואס פיהלען זיך דארט ווי אין דער היים און אפשר נאך בעסער.

— ווער עס איז כאטש איינמאל געווען אין דעם ארקטישן פּאלאר־געביעט — זאגט סאמאילאוויטש — דעם וועט דאס אהין אייביג ציהען און יאהרען...

און סאמאילאוויטש איז אויף דעם נאדר זאל געביעט שוין אן אמת׳ער בן־בית. ער, וואס וועלט שוין באלד א בן־חמישים, שלעפט זיך, שוין דא אדום גאנצע פינף און צוואנציג יאהר, אינ׳ם יאהר 1906 האט די צארישע רעגיערונג איהם פארשיקט קיין ארכאנגעלסק און דארט האט סאמאילאוויטש אנגעהויבען זיינע ערשטע געלעגענהייטן שטודיען. שוין אינ׳ם יאהר 1912 לאזט ער זיך צום ערשטען מאל מיט א קליינעם זענגעל־שיפעל פון קוים פופציג טאן צום שפּיצבערגען. דארט אנטדעקט ער אן אונערשעפּליכען קוואל פון קויהלען און גרינדעט דארט די באריהמטע געפאזיטיש אבסערוואטאריע.

זייט דעם איז סאמאילאוויטש יעדעס האלבע יאהר רגל צו דער נאדר געגענען. צוזאמען מיט׳ן פארשטאנדענע קראסין, דעם לאנג־יאהריגען סאוויעטישען געזאנדטען אין לאנדאן — גרינדעט ער א קאמיסיע צו פארשען דאס צפון־געביט. שפּעטער ווערט דערפון דער אל־סאוויעטי־שער ארקטישער אינסטיטוט, בראש פון וועלכען ער שטעהט עד היום, אין שליחות פון דעם אינסטיטוט פיהרט סאמאיל־אוויטש אן מיט פארשיעדענע עקספּעדי־ציעס אין די נאדר פאל געגענדען און מיט דריי יאהר צוריק לאזט ער זיך ראטעווען דעם איטאליענער נאביל־ע מיט זיין חברותא, וועלכע זענען שטעקען געבליבען אין אייז און זענען טיילווייז דורך דעם "קראסין" אייז־בראכער געראטעוועט געווארען. אט די געשיכטע וואס האט דאס מאלסט אויפגערודערט די גאנצע וועלט, איז נאך ביי אלעמען פריש אין זכרון.

און איצט די לעצטע נאדר־פּאל עקספּעדיציע מיט׳ן גראף צעפּעלין, וואס האט באמת באוויזען וואונדער און אין דער גרויסער בערלינער "וואך זאל", וועלכער נעהמט אריין א פאר טויזענט מענשען, איז איבערפולט ביז גאר. מען שטעהט ממש קאפּ אויף קאפּ, און דרויסען פיבערט די רייזיג פיער און א האלב מיליאניגע שטאדט אין לייד־ענשאפטליכען פּאליטישען קאמף. אין זאל אבער זעהט דאס אויס, ווי אויף עפּעס א מין פארווארפענער אינזעל, וואס ליגט ערגעץ ווייט, ווייט פון לעבעדיגען ארום. דא איז מען אין גאנץ אנדערע וועלטען. די צוויי טויזענט מענשען, וואס האבען זיך אהער אין אט דעם הייסען זומער־אוועגט פארקליבען, זענען געקומען הערען נישט קיין פּאליטישע דרשות, נאר א גרום פון דער נאדר־פּאל געגענט..., וואס עס האט זיי געבראכט דער ברייט־ביינערדיגער פּראפעסאר רודאלף סאמאילאוויטש — הוגא עקגערם פארטנער אין זיין צעפּעלין עקספּעדיציע אין די פּאלאר־געגענדען. דער פארשטעהענדער פּלעביסציט איז אודאי אקטועלער. אבער אט די טויזענט קעפּיגע מאסען אין זאל, צווישען וועלכע עס זענען פארהאן פיעלע אנגעזעהענע געלעהרטע, פיעל אוניווערזיטעט פּראפעסאָרען און סתם זעהר א סך אינטעליגענץ, ווייסט גוט, אז לא עד הלחם לבדו יחיה אדם, אז יענעס, דאס ארומיגע, איז פארכיבערגעהענד, צייטווייליג. דאס אבער האנדעלט עס זיך אין עטוואס ערהאבענעס און אין אייביגעס, ווייל אייביג איז דער נאר אין משך פון קארגע דריי־פיער מעת לעת דורכגעפלויגען אין ער דערצעהלט.

א ברייט־ביינערדיגער פארשוין מיט א גלאט ראזירטען קאפּ, מיט א פאר גרויסע עכט איקראינישע וואנסען, מאכט סאמאילאוויטש א זעהר טשיקאוועז איינדרוק, ער, וואס האט א שם פון איינעם פון די גרעסטע געלעהרטע אין דער וועלט, אויף דעם געביט פון פּאלאר־פארשונג, זעהט לחלוטין נישט אויס, ווי א טרוקענער אקאדעמיקער. און אין תוך איז ער עס אויך גאר נישט. אין אט דעם טשיקאוועז איד האבען זיך צוזאמען פאר איינינס התמדה און העלדישקייט. ווייל אט די נאדר־פּאל פארשונג איז נישט בלויז א ריין וויסענשאפטליכער ענין. זעהר פיעל מוט, אידעאליזם און עפעניקייט צו מסירת־נפש מוזען באזיצען די, וואס לאזען זיך אין די קאלטע איז־ציגע געגענדען אפט אויף חדשים און יאהרען נאר מיט דעם איינעם צוועק: צו רייגען דער וויסענשאפט.

און רודאלף סאמאילאוויטש איז איינער פון אט די יחידי סגולה, וואס זענען טועף אריינגעדרונגען אין אט די וויסענשאפטליכע רעגיאנען פון שניי און אייז און וואס פיהלען זיך דארט ווי אין דער היים און אפשר נאך בעסער.

— ווער עס איז כאטש איינמאל געווען אין דעם ארקטישן פּאלאר־געביעט — זאגט סאמאילאוויטש — דעם וועט דאס אהין אייביג ציהען און יאהרען...

און סאמאילאוויטש איז אויף דעם נאדר זאל געביעט שוין אן אמת׳ער בן־בית. ער, וואס וועלט שוין באלד א בן־חמישים, שלעפט זיך, שוין דא אדום גאנצע פינף און צוואנציג יאהר, אינ׳ם יאהר 1906 האט די צארישע רעגיערונג איהם פארשיקט קיין ארכאנגעלסק און דארט האט סאמאילאוויטש אנגעהויבען זיינע ערשטע געלעגענהייטן שטודיען. שוין אינ׳ם יאהר 1912 לאזט ער זיך צום ערשטען מאל מיט א קליינעם זענגעל־שיפעל פון קוים פופציג טאן צום שפּיצבערגען. דארט אנטדעקט ער אן אונערשעפּליכען קוואל פון קויהלען און גרינדעט דארט די באריהמטע געפאזיטיש אבסערוואטאריע.

זייט דעם איז סאמאילאוויטש יעדעס האלבע יאהר רגל צו דער נאדר געגענען. צוזאמען מיט׳ן פארשטאנדענע קראסין, דעם לאנג־יאהריגען סאוויעטישען געזאנדטען אין לאנדאן — גרינדעט ער א קאמיסיע צו פארשען דאס צפון־געביט. שפּעטער ווערט דערפון דער אל־סאוויעטי־שער ארקטישער אינסטיטוט, בראש פון וועלכען ער שטעהט עד היום, אין שליחות פון דעם אינסטיטוט פיהרט סאמאיל־אוויטש אן מיט פארשיעדענע עקספּעדי־ציעס אין די נאדר פאל געגענדען און מיט דריי יאהר צוריק לאזט ער זיך ראטעווען דעם איטאליענער נאביל־ע מיט זיין חברותא, וועלכע זענען שטעקען געבליבען אין אייז און זענען טיילווייז דורך דעם "קראסין" אייז־בראכער געראטעוועט געווארען. אט די געשיכטע וואס האט דאס מאלסט אויפגערודערט די גאנצע וועלט, איז נאך ביי אלעמען פריש אין זכרון.

דער אידישער פארשער פון דער נארד פאל געגענט

א שמועס מיט פּראפעסאר רוד אלף סאמאילאוויטש. — ווער ער איז און פון וואנען ער שטאמט..

פון הערמאן סוועט.

— פופצעהן זענען מיר געווען אויף דער לופט שיף — דערצעהלט סאמאילאוויטש — אויסער דעם צעפּעלין פּערסאנאל: פינף אמעריקאנער, פיער רוסען, פיער דייטשען, איין שווד און איין... פּאלעסטינער (דער קאנדידאט פון דעם אולשטיין פארלאג ארטור קעסלער, א רעוויזיאניסט, וואס האט יאהרען־לאנג געלעבט אין ארץ ישראל און געווארען דארט א פּאלעסטינער בירגער) און אויף דעם וואס מיר אלע האבען אין משך פון עטליכע געצעהלטע מעת־לעת אויפגעטאן פאר דער וויסענשאפט, האבען פריהער־דיגע פּאלאר־עקספּעדיציעס באדארפט פטר׳ן חדשים און יאהרען.

להיפוך צו אנדערע געלעהרטע, איז פּראפ. סאמאילאוויטש נישט קיין טרוקענער דערצעהלער. זיינע שילדערונגען פון דעם, וואס ער האט אין משך פון די עטליכע טעג געזעהען פון זיין טויזענט מעטער הויך, שפּרודלען מיט וויץ, הומאר און אמתדיקטערישע פארבען און נייאנסען.

ער דערצעהלט וועגען דעם האלב־אינזעל קאנין, אויף וועלכען עס וואוינען דיי אזוי גערופענע "סאמאיעדען". א וואוג־דערבאר סימפּאטיש און טאלענטירט פאלק — זאגט וועגען זיי סאמאיל־אוויטש — אבער א זעהר שמוציגעס. זיי וואשען זיך קיין מאל נישט אין משך פון זייער נאנץ לעבען. פון דעם געבורט ביז׳ן טויט. די רוסישע דעזערטירונגען האט אויך דא אביסעל געווירקט צווייליזאטאריש. איצט טובל׳ען זיך די סאמאיעדען אין קאלטע וואסער וועגיגסטענס איין מאל אין... יאהר.

סאמאילאוויטש דערצעהלט, אגב, אז בעת ער האט דארט מיט יאהרען צו־ריק פארבראכט איין ווינטער, האט ער אין די לאנגע נעכט געשפּיעלט אין שאך מיט א יונגען סאמאיער. ער איז געווען א פולשטענדיגער אנאלפאבעט; דאך האט ער זעהר גוט משיג געווען דעם שאך־שפּיעל און ארויסגעוויזען גאנ׳ישע פע־היגקייטען אויף דעם געביעט, ממש א סאמאיעדישער לאסקער..

סאמאילאוויטש שילדערט די "פּראכטיגע יאגזעף ערד", אויף וועלכער ער איז אויך פריהער געווען עטליכע מאל און איצט צום ערשטען מאל זי געזעהן, "פון אויבען אן" מיט צוויי ווינטער׳ן צוריק האט זיין וועלכער סאמאיל־אוויטש האט נישט א קלענערען חלק, ווי הונא עקנער.

— פופצעהן זענען מיר געווען אויף דער לופט שיף — דערצעהלט סאמאיל־אוויטש — אויסער דעם צעפּעלין פּערסאנאל: פינף אמעריקאנער, פיער רוסען, פיער דייטשען, איין שווד און איין... פּאלעסטינער (דער קאנדידאט פון דעם אולשטיין פארלאג ארטור קעסלער, א רעוויזיאניסט, וואס האט יאהרען־לאנג געלעבט אין ארץ ישראל און געווארען דארט א פּאלעסטינער בירגער) און אויף דעם וואס מיר אלע האבען אין משך פון עטליכע געצעהלטע מעת־לעת אויפגעטאן פאר דער וויסענשאפט, האבען פריהער־דיגע פּאלאר־עקספּעדיציעס באדארפט פטר׳ן חדשים און יאהרען.

להיפוך צו אנדערע געלעהרטע, איז פּראפ. סאמאילאוויטש נישט קיין טרוק־קענער דערצעהלער. זיינע שילדערונגען פון דעם, וואס ער האט אין משך פון די עטליכע טעג געזעהען פון זיין טויזענט מעטער הויך, שפּרודלען מיט וויץ, הומאר און אמתדיקטערישע פארבען און נייאנ־סען.

ער דערצעהלט וועגען דעם האלב־אינזעל קאנין, אויף וועלכען עס וואוינען דיי אזוי גערופענע "סאמאיעדען". א וואוג־דערבאר סימפּאטיש און טאלענטירט פאלק — זאגט וועגען זיי סאמאיל־אוויטש — אבער א זעהר שמוציגעס. זיי וואשען זיך קיין מאל נישט אין משך פון זייער נאנץ לעבען. פון דעם געבורט ביז׳ן טויט. די רוסישע דעזערטירונגען האט אויך דא אביסעל געווירקט צווייליזאטאריש. איצט טובל׳ען זיך די סאמאיעדען אין קאלטע וואסער וועגיגסטענס איין מאל אין... יאהר.

סאמאילאוויטש דערצעהלט, אגב, אז בעת ער האט דארט מיט יאהרען צו־ריק פארבראכט איין ווינטער, האט ער אין די לאנגע נעכט געשפּיעלט אין שאך מיט א יונגען סאמאיער. ער איז געווען א פולשטענדיגער אנאלפאבעט; דאך האט ער זעהר גוט משיג געווען דעם שאך־שפּיעל און ארויסגעוויזען גאנ׳ישע פע־היגקייטען אויף דעם געביעט, ממש א סאמאיעדישער לאסקער..

סאמאילאוויטש שילדערט די "פּראכטיגע יאגזעף ערד", אויף וועלכער ער איז אויך פריהער געווען עטליכע מאל און איצט צום ערשטען מאל זי געזעהן, "פון אויבען אן" מיט צוויי ווינטער׳ן צוריק האט זיין וועלכער סאמאיל־אוויטש האט נישט א קלענערען חלק, ווי הונא עקנער.

— פופצעהן זענען מיר געווען אויף דער לופט שיף — דערצעהלט סאמאיל־אוויטש — אויסער דעם צעפּעלין פּערסאנאל: פינף אמעריקאנער, פיער רוסען, פיער דייטשען, איין שווד און איין... פּאלעסטינער (דער קאנדידאט פון דעם אולשטיין פארלאג ארטור קעסלער, א רעוויזיאניסט, וואס האט יאהרען־לאנג געלעבט אין ארץ ישראל און געווארען דארט א פּאלעסטינער בירגער) און אויף דעם וואס מיר אלע האבען אין משך פון עטליכע געצעהלטע מעת־לעת אויפגעטאן פאר דער וויסענשאפט, האבען פריהער־דיגע פּאלאר־עקספּעדיציעס באדארפט פטר׳ן חדשים און יאהרען.

להיפוך צו אנדערע געלעהרטע, איז פּראפ. סאמאילאוויטש נישט קיין טרוק־קענער דערצעהלער. זיינע שילדערונגען פון דעם, וואס ער האט אין משך פון